

ประเด็น สังคม ฉบับที่ B2 26 พ.ย. 67	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น WOKE	Woke ตื่นรู้หรือมีตบอด
ประเด็นสำคัญ	- การบัญญัติคำศัพท์ใหม่ - การตื่นรู้ - ปรากฏการณ์ทางสังคม

เมื่อก่อนเราไม่ค่อยได้ยินคำว่า Woke (ไวค์) มากนัก จนกระทั่งกลุ่มคนรุ่น Gen Z และ Alpha ที่เติบโตขึ้นมา มีการพยายามเรียกร้องสิทธิต่างๆ ในสังคม จึงทำให้กระแส Woke หลั่งไหลไปทั่วโลก และปรากฏชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ การเคลื่อนไหวของ Woke นั้นพัฒนาการจากจุดเริ่มต้นของการเห็นสังคมที่เลือกปฏิบัติ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงการละเลยต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และยังมีกลุ่มเปราะบางที่เรียกร้องเรื่องเพศ สีสัน ที่เกิดขึ้นในทั่วทุกมุมโลก คนหลายกลุ่มเลือกต่อสู้ทางสังคมหรือกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม ด้วยการส่งเสียงตะโกน ก้าวร้าว เดินขบวน ถูบป้ายที่เต็มไปด้วยประเด็นหลากหลาย หากพูดในบริบทสังคม คำว่า Woke เปรียบเหมือน การตื่นรู้จากความมืดบอด (ซึ่งก็มาจาก คำว่า Wake) ที่เราจะพบเห็นมากขึ้นจากการเรียกร้องเรื่องต่างๆ ในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม คนบางส่วนเริ่มไม่เห็นด้วยกับวัฒนธรรมการตื่นรู้ที่รู้สึกเท่าไร้นัก เพราะรู้สึกว่ามีบางเหตุการณ์ หรือในบางกรณี ชาวตื่นรู้เองก็ข้ามเส้นจนเกินไปเหมือนกัน

ย้อนกลับไปในปี ค.ศ. 2017 คำว่า Woke ได้รับเลือกจากออกซ์ฟอร์ดฯ ให้บัญญัติลงในพจนานุกรมอย่างเป็นทางการ ศัพท์ที่บัญญัติแต่ละครั้ง ถือเป็น การ เหล่านั้น มาก ขึ้นเรื่อยๆ โดย ของ Woke ว่า เป็น คำคุณศัพท์ ตระหนักถึงความไม่เท่าเทียมในสังคม และเพศ แต่จริง ๆ Woke ไม่ใช่คำใหม่ ถูก วกกว้างน่าจะเป็นนักร้องเพลงโซ (Erykah Badu) ซึ่งเพลงนี้ถูกนำมาใช้ในการเรียกร้องความยุติธรรมให้กับคนผิวดำ ซึ่งส่งอิทธิพลไปทั่วโลก เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

สื่อว่าสังคมให้ความสำคัญกับประเด็น พจนานุกรมออกซ์ฟอร์ด ให้ความหมาย (adjective) หมายถึง การตื่นรู้หรือ โดยเฉพาะเรื่องการเหยียดเชื้อชาติ สีสัน ใช้มาตั้งแต่ยุค 80-90s แล้ว ผู้ที่ทำให้คำนี้เป็นที่รู้จักใน

เมื่อ Woke กลายเป็นแฟชั่นกระแสหลัก จึงทำให้เกิดสภาวะที่เรียกว่าตาสว่างแต่เปลือก คือการเกาะกระแสโดยไม่ได้เข้าใจความหมายที่แท้จริง ยกตัวอย่างให้เห็นภาพ เช่น การเปลี่ยนภาพโปรไฟล์เฟซบุ๊กเป็นสีรุ้ง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการเรียกร้องสิทธิ LGBT แต่ในทวิตเตอร์ไลน์ทวิตเตอร์ fake news ที่ว่าการเป็นเกย์สามารถรักษาหายได้ด้วยการพบจิตแพทย์ อีกประเด็นหนึ่งคือการตาสว่างอย่างสุดโต่ง ยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงที่คน

กลุ่มหนึ่งเห็นว่าสุดโต่ง แต่คนอีกกลุ่มอาจเห็นว่าถูกต้องแล้ว เช่น กระแสต่อต้านการที่คนกลุ่มใหญ่ในสังคมรับเอาวัฒนธรรมคนกลุ่มน้อยมาใช้ รวมไปถึงการตำหนิหรือประจานคนที่ไม่ยอมออกมาร่วมเคลื่อนไหวว่าเป็นพวก ignorant

ไม่เว้นแม้กระทั่งการเมือง นโยบายเรื่อง Woke ก็ทำให้ ทรัมป์ ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ โดย ทรัมป์มีมุมมองที่ชัดเจนเกี่ยวกับวัฒนธรรม woke ว่าวัฒนธรรม woke เป็นสิ่งที่ทำให้สังคมอ่อนแอและไม่สามารถเผชิญกับความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เขาชูประเด็น Woke เพราะรู้ว่าประชาชนเริ่มเบื่อกับการที่ต้องระวังคำพูดตลอดเวลา เบื่อที่ถูกมองว่าล่าหลัง ถ้าไม่เห็นด้วยกับ Woke การวิจารณ์ของทรัมป์เกี่ยวกับ woke มักจะเน้นไปที่การมองว่าเป็นการทำให้สังคมมุ่งเน้นไปที่ปัญหาที่ไม่สำคัญ และละเลยปัญหาที่แท้จริงที่ต้องการการแก้ไข เป็นพลังที่บ่อนทำลายค่านิยมดั้งเดิมของอเมริกาและสร้างความแตกแยก

แม้ในการกล่าวสุนทรพจน์แห่งชัยชนะ ทรัมป์ก็ยังได้แสดงวิสัยทัศน์ของเขาเกี่ยวกับอเมริกา โดยมุ่งเน้นไปที่ลัทธิชาตินิยม กฎหมายและความสงบเรียบร้อย และค่านิยมดั้งเดิม และกล่าวว่า woke เป็นกลไกที่สร้างความตึงเครียดทางสังคมมากกว่าการสร้างสามัคคี หรือแม้แต่ผู้สนับสนุนเขาอย่าง อีลอน มัสก์ ยังมีมุมมองเกี่ยวกับการต่อต้าน woke ซึ่งมองว่ากระแสนี้ได้ ฆ่าลูกชายของเขา นั่นทำให้เขาารู้ซึ่งถึงกระแส woke ว่ามีผลกับเขาโดยตรง และทำให้เขาประกาศว่าจะทำร้ายกระแสนี้ให้สิ้น

ในสังคมไทย คำว่า Woke ไม่ได้เป็นแค่ การตื่นรู้ แต่มันเริ่มกลายเป็น ความกลัวที่จะถูกมองว่าเลือกปฏิบัติ เมื่อเกิดความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียมก็ Woke กันอย่างพร่ำเพรื่อเพื่อแสดงออกว่า “ฉันเป็นคนดี ฉันมีจริยธรรม มีบทความที่สร้างประเด็นไว้อย่างน่าสนใจว่า คนที่ Woke ไม่ได้รู้สึกตื่นรู้จริง ๆ แต่อยากให้ทุกคนมองตัวเองว่าเป็นคนตื่นรู้ เป็นคนดี มีจริยธรรม และกลายเป็นเครื่องมือหากินของนักโฆษณาและประชาสัมพันธ์ “ถ้าคุณใช้สินค้าแบรนด์นี้ คุณเป็นคนรักโลก” หรือการที่แทบทุกแบรนด์เปลี่ยนโลโก้เป็นธงสายรุ้งในเดือนมิถุนายนต้อนรับ Pride Month แต่ถามว่า บริษัทหรือแบรนด์เหล่านั้นมีนโยบายจริงจังเกี่ยวกับสิทธิของกลุ่มคน LGBTQ+ หรือไม่ และเพื่อไม่ให้กลายเป็นคนตกยุคตกกระแส คนหนุ่มสาวจึงต้องพยายามแสดงออกว่าตื่นตัวเรื่องความเท่าเทียม ซึ่งก็ดูเป็นเรื่องดีที่ประเด็นทางสังคมเป็นที่สนใจมากขึ้น และคนชายขอบจะมีช่องทางส่งเสียง ความเท่าเทียมกลายเป็นกระแส แต่มันก็ตามมาด้วยผลกระทบในแง่ลบ

Woke เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม จึงตัดสินถูกผิดไม่ได้ แต่ก็ต้องยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงๆ ว่า Woke ช่วยให้เกิดการตื่นตัวเรื่องสิทธิความเท่าเทียม แต่บางทีก็กลายเป็นว่าละเมิดสิทธิคนอื่น หรือยิ่งไปกว่านั้นก็นำไปสู่การสร้างความเกลียดชังกันเองในสังคม การแก้ไขนี้จำเป็นต้องมีการสร้างการสนทนาและความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่างๆ ความเข้าใจที่เปิดกว้าง และให้พื้นที่แก่ทุกฝ่ายในการแสดงออกถึงความคิดเห็นและความเชื่อที่แตกต่างกันเพื่อให้เกิดพื้นที่สำหรับการยอมรับความแตกต่างและลดความตึงเครียดในสังคม

ท้ายที่สุดแล้ว Woke คือการตื่นรู้และไม่เพิกเฉยกับความ
โลกยุคใหม่ แต่ก็ต้องไม่เป็นไปอย่างฉาบฉวย หรือ
ตัวเองคูตี ขณะเดียวกันก็ต้อง
เยียด จน Woke กลายเป็น

ที่เห็นต่างได้ โดยเฉพาะในยุคที่ทุกคนมีปาก
เสรี หากพูดในบริบทสังคม คำว่า Woke จึงเปรียบเสมือนการตื่นรู้ จากความมืดบอด ที่สามารถปรับเปลี่ยนไป
ตามบริบท และขึ้นอยู่กับว่า คุณกำลังเอ่ยคำนี้กับ ‘กลุ่มไหน’

เหลื่อมล้ำหรือความอยุติธรรมในสังคม
ถูกนำไปเป็นจุดขายเพื่อแปะป้ายให้
ไม่มากเกินไปจนกลายเป็นการยึด
เครื่องมือบีบบังคับและตีหมแทงคนอื่น
เสียงและพื้นที่ในการแสดงออกอย่าง

พ.อ.หญิง ฌัก ภัคคะกรณ์

อจ.ทก.สมย.วทบ.